

MOLNÁR & TÁRSA

ÜGYVÉDI IRODA

H Í R L E V É L 2 0 1 9 . N O V E M B E R

Az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményt fogalmazott meg a KGfB biztosítók "igazolható módon" teljesítendő megintési és értesítési kötelezettségéről

1. Bevezető

1.1 Az 1959. évi Polgári Törvénykönyv biztosítási fejezetével szemben felvetett egyik leggyakoribb kritika az volt, hogy a biztosítási díj megfizetésének elmulasztása automatikusan kiváltotta a biztosítási szerződés megszűnésének jogkövetkezményét (egy másik gyakran felvetett kritika az volt, hogy a teljes biztosítási fejezet egyoldalúan kógens volt, mely megközelítés nem vett tudomást a biztosítási ügylet kereskedelmi jogi gyökereiről). A régi Ptk. ezen két rendelkezése már önmagában ellentmondást hordozott, hiszen a klauzikáló kogencia (ld. rPtk. 567. § /1/ bek.) korlátozta a biztosítókat abban, hogy szabályzataikban (általános szerződési feltételeikben) a biztosítottak hátrányára térjenek el a Ptk. biztosítási fejezetének rendelkezéseitől, ugyanakkor maga a régi Ptk. rendelkezett úgy, hogy a díj esedékességét követő 30 nap elteltével a biztosítási szerződés anélkül (automatikusan) megszűnik (ld. rPtk. 543. § /1/ bek.), hogy a biztosítónak előzetesen erre (a biztosítási fedezet elenyészésének fenyegető veszélyére) *figyelmeztetnie*, vagy a díj megfizetésére *felszólítania*, vagy a biztosítási szerződés megszűnéséről *értesítenie* kellene ügyfelét. A gyakorlatban ennek az volt a következménye, hogy a biztosítottak számtalan esetben a kárrendezési eljárás során szembesültek azzal, hogy a biztosító - a biztosítási díj megfizetésének korábbi elmulasztása miatt - megszüntként tartja nyilván szerződésüket és a bejelentett kárra valójában nem rendelkeznek biztosítási fedezettel.

1.2 A Legfelsőbb Bíróság esetjoga szigorú volt a díjfizetés elmulasztásának jogkövetkezményeit illetően.

A Legfelsőbb Bíróság egyik ítélete szerint, a biztosítási szerződés megszűnése a díjfizetés elmaradásának olyan törvényben előírt jogkövetkezménye, ami a jog erejénél fogva bekövetkezik, és amellyel kapcsolatban a biztosítót sem *előzetes figyelmeztetési*, sem pedig *utólagos tájékoztatási* kötelezettség nem terheli (ld. Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.24.980/1999/3. számú ítélet). A Kúria egy másik ítéletében, melyben az volt a kérdés, hogy a *szerződésben vállalt utólagos tájékoztatási kötelezettségét megszegő biztosító* felel-e azért, hogy a tűzkárt szenvedő ingatlan a káresemény időpontjában azért nem rendelkezett biztosítási fedezettel, mert a szerződés korábban díj nem fizetés okán megszűnt, egyenesen úgy fogalmazott, hogy a régi Ptk. 6. §-a szerinti „biztatási kár” megtérítésének kötelező eleme, hogy a károsodás önhibán kívül következzen be. Mivel a perbeli esetben a biztosítási szerződés a díj nem fizetése miatt szűnt meg, a felperesi biztosított részéről az önhiba hiánya nem állapítható meg (ld. Legfelsőbb Bíróság Pfv.V.22.411/2016/4. számú ítélet). Ebben az ügyben a Kúria azt is leszögezte, hogy a szerződés megszűnésének esetére (a felperes bankja felé) vállalt tájékoztatási kötelezettségét elmulasztó biztosító azért sem felel a tűzkár időpontjában biztosítási fedezettel (már) nem rendelkező ingatlan elpusztulásából eredő károkért, mert a felperesi biztosított kárának közvetlen oka saját szerződésszegése (díj nem fizetése) volt, amelyhez képest a biztosító értesítési kötelezettségének megszegése túl távoli, esetleges és közvetett oknak tekinthető, hiszen nem bizonyítható, hogy az értesítés megtörténte esetén a felperes új biztosítási szerződést kötött volna.

1.3 A régi Ptk. ezen - ügyfélbarátnak semmiképpen sem nevezhető - megoldása és annak bírói gyakorlata annál is inkább ellentmondásos volt, hogy a háború előtti kereskedelmi (biztosítási) jogunk kifejezetten rögzítette, hogy milyen formában kell a biztosítónak a hátralékos ügyfeleket megintenie, azaz felszólítani őket a fizetésre és figyelmeztetni őket a fizetés elmaradásának jogkövetkezményeire.

1.4 A biztosítási díj fizetésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1927. évi X. törvénycikk 5. §-a úgy rendelkezett, hogy "Ha kárbiztosítás esetében a biztosítás hatályának beállta után fizetendő díjat a kötelezett az esedékességkor vagy az e végre engedett fizetési halasztás elteltéig meg nem fizeti, a biztosító köteles a mulasztás következményeire - ezek között kifejezetten a szerződést megszüntető következményekre is - figyelmeztetéssel *ajánlott levélben felhívni*, hogy a díjat a felhívás kézhezvételétől számított és harminc napnál rövidebbre nem szabható határidő alatt fizesse meg. (...) Ha az utólagos teljesítésre engedett határidő eredménytelenül telt el, a biztosítónak választása szerint joga van vagy a szerződés teljesítését követelni, vagy pedig díjköveteléséről lemondva, a szerződést rögtöni hatállyal felmondani és esetleges kárának aránylagos megtérítését követelni".

1.5 A régi Ptk. és a háború előtti kereskedelmi jogunk díj nem fizetéssel kapcsolatos megközelítése tehát abban különbözött, hogy

- (i) amíg a biztosítottat terhelő főkötelezettség, jelesül a díjfizetés elmulasztása csak a biztosító megintéséhez képest váltott ki jogkövetkezményeket;
- (ii) addig a régi Ptk. alapján a biztosított díjfizetés elmulasztásában álló szerződésszegése automatikusan, a törvény erejénél fogva kiváltotta a biztosítási szerződés megszűnésének jogkövetkezményét.

1.6 A fentiek miatt a polgári jogi kodifikáció során hamar eldőlt, hogy a biztosítási jog visszatér a megintés hagyományához. Ennek volt előfutára az, amikor a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: "KGfB. tv.") már az új Ptk. hatályba lépése előtt négy évvel bevezette a biztosítók megintési és értesítési kötelezettségét. A KGfB tv. 21. § (4) és (5) bekezdése szerint, "Ha az esedékes biztosítási díjat nem fizetik meg, a biztosító a díj esedékességétől számított harmincadik nap elteltéig – a következményekre történő figyelmeztetés mellett – a szerződő félnek a díj

esedékességétől számított hatvannapos póthatáridővel, igazolható módon a teljesítésre vonatkozó felszólítást küld. A türelmi idő eredménytelen leteltével a szerződés – amennyiben egyéb okból még nem szűnt meg – az esedékességtől számított hatvanadik napon megszűnik. A biztosító köteles a szerződés megszűnéséről 15 napon belül az üzemben tartónak igazolható módon értesítést küldeni, amennyiben a szerződés megszűnése díjnemfizetés miatt következett be."

1.7 A KgfB. tv. hatályba lépését követően rövid időn belül bebizonyosodott, hogy az értesítések igazolható módon való kiküldésével összefüggésben a gyakorlatban problémák mutatkoznak, melyek alapvetően abból erednek, hogy a KGfB. tv. nem ad iránymutatást annak meghatározására, hogy mi tekinthető igazolható módon elküldött értesítésnek.

1.8 A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: "Felügyelet") ezért a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdésének "helyes értelmezése, annak tartalommal való megtöltése érdekében, valamint a biztosítók ettől eltérő gyakorlatának, többféle jogértelmezésének, adott esetben a jogszabállyal ellentétes eljárásának megszüntetése érdekében" kiadott állásfoglalásában már 2010-ben tájékoztatta a biztosítókat, hogy a Felügyelet álláspontja szerint a KGfB. tv. szóban forgó rendelkezéseinek nem megfelelő az a gyakorlat, amikor a díjfizetésre felszólító és a megszűnésről értesítő levelek postázásával összefüggésben a biztosító csak annak dokumentálásával jár el, hogy adott napon, adott darabszámú levelet adott postára, azonban a biztosító által bemutatott dokumentum alapján nem azonosítható be sem név, sem szerződésszám alapján a felszólító, illetve a megszűnésről értesítő levél címzettje. Ennek indoka, hogy a jogszabályi előírások szerint a biztosítóra az a kötelezettség hárul, hogy konkrétan azt bizonyítsa, hogy *adott ügyfél vonatkozásában* eleget tett-e a szükséges értesítési, tájékoztatási kötelezettségének. A Felügyelet leszögezte tehát, hogy ennek bizonyítására nyilván alkalmatlan az az eljárás, amikor a biztosító csak adott darabszámú levél kiküldését dokumentálja.

1.9 Hivatkozott állásfoglalásában a Felügyelet azt is leszögezte, hogy a biztosítónak a hátralékos díj határidőn belüli megfizetésére irányuló felszólító levelet, illetve a szerződés megszűnéséről szóló értesítést oly módon kell megküldenie az ügyfél részére, hogy igazolni legyen képes azt, hogy a küldeményt kinek a részére küldte meg, emellett kétséget kizáróan igazolja a levél elküldésének tényét is. Következésként a Felügyelet álláspontja szerint nem felelhet meg a jogszabályi követelménynek az, ha a

biztosító csupán olyan feladójegyzékkel rendelkezik, amely a konkrét címzettek feltüntetése nélkül tartalmazza adott esetben több ezer levél kiküldésének tényét, hiszen ez minden kétséget kizáróan nem igazolhatja azt, hogy adott ügyfél küldeménye valóban megküldésre is került az ügyfél részére

1.10 A Felügyeleten kívül az állampolgári jogok országgyűlési biztosa (a továbbiakban: "Ombudsman") is vizsgálta a KGfB biztosítók gyakorlatát. A JB-6531/2010. számú jelentésében az Ombudsman megállapította, hogy a biztosítótársaságok azon gyakorlata, miszerint a KgfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdésében előírt felszólító leveleket és a szerződés megszűnéséről szóló értesítéseket postai úton nem igazoltan továbbítja az ügyfeleknek, a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével, valamint a tisztességes eljárásról való joggal összefüggésben idézi elő és tartja fenn a *visszásság közvetlen veszélyét*. Az Ombudsman ezért a jelentésében feltárt, alkotmányos joggal összefüggő visszásság jövőbeni megelőzése érdekében, felkérte a KGfB biztosítókat, hogy a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése szerinti felszólítást és értesítést *címzettenként azonosítható módon* küldjék meg az ügyfeleknek.

1.11 Ilyen előzmények után és a Pesti Központi Kerületi Bíróság egyik bírójának norma kontroll indítványa alapján az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett a közelmúltban állást foglalnia, hogy a *normavilágosság* követelményének sérelmén keresztül sérti-e a jogbiztonságot, hogy a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése szerinti díjfizetési felszólítást, illetve a KGfB szerződés megszűnéséről szóló értesítést elegendő *„igazolható módon”* kiküldeni a KGfB. tv. szerinti jogkövetkezmények kiváltásához, míg az ügyfél általi átvétel tényét és időpontját a biztosítóknak nem kell igazolniuk.

1.12 Az Alkotmánybíróság III/866/2019. számú határozatában (a továbbiakban: "AB Határozat") a bírói indítványt elutasította, azaz megállapította, hogy a KGfB. tv. támadott 21. § (4) és (5) bekezdése nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, ugyanakkor *alkotmányos követelményként* megfogalmazta, hogy a KGfB biztosítók jogszabályból fakadó kötelezettsége, hogy a díjfizetési felszólítást a szerződő félnek, a KGfB szerződés megszűnéséről szóló értesítést pedig az üzemben tartónak *egyedileg, minden kétséget kizáró módon* igazolható formában küldje meg.

1.13 Figyelemre méltó, hogy az AB Határozathoz különvéleményt csatoló dr. Czine Ágnes alkotmánybíró szerint, az Alkotmánybíróságnak mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását kellett volna

megállapítania, és fel kellett volna hívnia a jogalkotót, hogy a szabályozás kiegészítésével alkosson olyan garanciális rendelkezéseket, amelyek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelően biztosítják, hogy a felszólítással, illetve az értesítéssel érintettek részére nem csak az iratok megküldését, hanem a kézbesítést is igazolni szükséges.

1.14 Még inkább figyelemre méltó, hogy az Alkotmánybíróság többségi álláspontja ugyan az volt, hogy bírói kezdeményezés alapján mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítására nincs lehetőség, de azt a határozat mégis leszögezi, hogy a jogalkotónak lehetősége van arra, hogy jogpolitikai és a jogszabály alkalmazásával kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok alapján egyes praktikus, célszerűségi szempontok figyelembevételével a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése szerinti iratok megküldésének szabályait –"ahogyan arra a kezdeményező bíró is utal saját megoldási javaslatai felsorolásával" – a hatályostól eltérő módon határozza meg.

1.15 Miután az Alkotmánybíróság által most megállapított alkotmányos követelmény a Felügyelet és az állampolgári jogok országgyűlési biztosa által korábban megfogalmazott jogértelmezésekhez képest új értelmezési szempontokat nem tartalmaz, kérdés, hogy a KGfB jogalkotásáért felelős tárca megfontolja-e az Alkotmánybíróság intelmeit, és "praktikus, célszerűségi szempontok figyelembevételével" módosítja-e a KGfB. tv. rendelkezéseit.

2. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló tényállás

2.1 A Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 15.G.300.801/2019. szám alatt folyamatban lévő peres eljárás tényállása szerint, a felperes (mint szerződő fél és üzembentartó) és az alperes (mint biztosító) 2013 decemberében KGfB szerződést kötött a felperes tulajdonában álló személygépkocsira. Az első biztosítási díjat a felperes 2014. január 16. napján megfizette. A biztosítási időszak hat hónap volt, így az első biztosítási díj megfizetésével a KGfB fedezet 2014. január 18. és 2014. július 17. napja között állt fenn.

2.2 Az alperes 2014. február 5. napján a felperes részére levelet küldött, amelyben tájékoztatta, hogy a 2013. december 17. napján aláírt KGfB ajánlathoz a kártörténeti nyilvántartásból bekérte a felperes kárelőzmény-adatait, amelyből megállapítható volt, hogy a bonus-malus osztályba sorolása a felperesnek kedvezőtlenebb, mint ami alapján a felelősségbiztosítási szerződést kötötték és nem jogosult a szerződés

megkötésekor igénybe vett kármentességi szorzóra, mivel figyelembe vehető kárkifizetése volt. Ezért az alperesi biztosító arról értesítette a felperest, hogy az éves biztosítási díja magasabb, mint az ajánlat szerinti díj.

2.3 A perbeli gépkocsi 2014. május 28. napján külföldön balesetet okozott. A felperes benyújtotta az alpereshez a kárbejelentő formanyomtatványt. Alperes arról tájékoztatta a felperest, hogy 2014. május 25. napján díjnemfizetés miatt a KGfB szerződés megszűnt és a kár megtérítését megtagadta. A Magyar Biztosítók Szövetsége (a továbbiakban: "MABISz") 2015. július 10. napján felszólította a felperest, hogy fizessen meg a részére kb. 9.000.000 forint összegű kártérítést, tekintettel arra, hogy a MABISz mint a kártalanítási számla kezelője a felperes helyett a károkozásért helyt állt a külföldi károsulttal szemben. A MABISz a felperessel szemben fennálló igényét bíróság előtt érvényesítette, mely eljárás a bírói kezdeményezés alapjául szolgáló perre tekintettel felfüggesztésre került.

2.4 A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy 2014. május 28. napján KGfB szerződése nem szűnt meg. Ebből következően az ugyanezen a napon bekövetkezett kár időpontjában a szerződés érvényes és hatályos volt, így az alperesi biztosító kockázatviselése 2014. május 28. napján fennállt. Keresete alapjául előadta, hogy az alperestől 2014. február 5. napján egy értesítőlevelet kapott, melyben az alperes kizárólag a kedvezőtlenebb bonus-malus osztályba sorolásról tájékoztatta, melynek megfelelően az éves biztosítási díj magasabb összegre változik. Ez a levél azonban fizetési felszólításként nem volt értelmezhető, mivel nem jelölte meg benne az alperes, hogy mekkora összeget, milyen határidőben, milyen jogkövetkezmények mellett köteles a felperes befizetni; nem csatolt a levélhez sem számviteli bizonylatot, sem számlát vagy csekket. Felperes állította, hogy ezt követően nem érkezett hozzá fizetési felszólítás, kizárólag az alperes 2014. május 27. napján kelt és részére 2014. június 2. napján kézbesített leveléből értesült arról, hogy 2014. május 25. napján díjnemfizetés miatt a KGfB szerződés a perrel érintett gépkocsi vonatkozásában megszűnt. A felperes kérte az alperestől azon igazolás átadását, amellyel az alperes igazolni tudja, hogy fizetési felszólítást küldött a biztosítási díjhátralékról a felperesnek. Felperes nyilatkozata szerint az alperes csak 2015. október 22. napján küldte meg részére először azt a 2014. február 5. napján kelt levelet, amelyben megjelölésre kerül a felperes által befizetendő emelt mértékű biztosítási díj és a fizetés módja.

2.5 Felperes álláspontja szerint az alperes a 2014. február 5. napján kelt levél felperes általi átvételét nem

tudta igazolni, tekintve, hogy ilyen igazolás nem áll rendelkezésére; az alperes nem tudta igazolni, hogy a KGfB. Tv. 21. § (4) bekezdésében meghatározott módon megküldte a felperes részére a felszólítólevelet. Ennek hiányában a biztosítás nem szűnt meg a káresemény időpontját megelőző napokban, illetve az alperes a biztosítási szerződést jogellenesen szüntette meg 2014. május 25. napi hatállyal, ezért alperes helytállni tartozik a biztosítási esemény kapcsán.

2.6 Az első fokon eljáró bíróság ítéletében megállapította, hogy az érintett KGfB szerződés 2014. május 25. napján nem szűnt meg, az 2014. május 28. napján érvényes és hatályos volt, ezért alperes 2014. május 28. napján kockázatban állt. Indokolásában kifejtette, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a bíróság azt állapította meg, hogy az alperes a KGfB. tv. 21. § (4) bekezdése szerinti értesítési kötelezettségének nem tett eleget. Ezzel összefüggésben a bíróság utalt az alperes által a fizetési felszólítási rendszerével és annak működésével kapcsolatban előadottakra. Az elsőfokú bíróság a csatolt iratokból azt tudta megállapítani, hogy az alperes

(i) a Magyar Állami Nyomdának kinyomtatásra átadta a fizetési felszólítást tartalmazó iratot.

Az alperes által rendelkezésre bocsátott iratokból azonban a legfontosabb körülmény, vagyis az nem volt megállapítható, hogy ezt követően

(ii) a Magyar Állami Nyomda a postának átadta, és hogy

(iii) azt a Magyar Posta a felperes részére megküldte.

2.7 Az elsőfokú bíróság abban nem értett egyet a felperessel, hogy az alperesnek igazolnia kellett volna a levél felperes általi átvételét is, mert ez a jogszabály szövegéből nem olvasható ki. A jogszabály kifejezetten a „küld” szót használja, így az alperesnek kizárólag a felszólító levél postára adását, a „küldést” és nem a tényleges kézbesítést kellett a KGfB. tv. 21. § (4) bekezdése alapján bizonyítania. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes akkor tett volna eleget bizonyítási kötelezettségének, ha azt tudja igazolni, hogy a Magyar Posta Zrt. megküldte ezt a levelet a felperesnek. A jogszabály által előírt kötelezettsége ugyanis az alperesnek nem az, hogy postázásra átadja egy harmadik, közbenső személy vagy szervezet részére a felszólító levelet: az alperes terhére annak igazolása esik, hogy ezt a felszólító levelet a biztosított, tehát a felperes részére megküldte. Önmagában egy köztes résztvevő részére

történő átadás igazolásával nem teljesítette a bíróság álláspontja szerint az alperes a bizonyítási kötelezettségét. Ennek csak akkor tett volna eleget, ha a Magyar Posta Zrt. által végzett postára adást is igazolni tudja. Ezt azonban az alperes nem bizonyította, a bizonyítás sikertelensége pedig a terhére esik.

2.8 Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

2.9 A megismételt eljárásban a felperes kérelmet terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy a bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítását. Ezt követően fordult a bíróság az Alkotmánybírósághoz. A megismételt eljárást lefolytató elsőfokú bíróság szerint a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. A KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései szerint a felszólító levelet és a szerződés megszűnéséről szóló értesítést „igazolható módon” kell megküldeni. A bíróság álláspontja szerint a törvény rendelkezése az „igazolható módon” történő megküldésről nem egyértelmű, mivel a törvény nem rendelkezik arról, hogy ez pontosan mit jelent. Erre tekintettel ütközik a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe. Ugyancsak a jogbiztonság elvét sérti, hogy a pontosan meg nem határozott tartalmú „igazolható módon” történő megküldés esetében az ügyfél általi átvétel tényét és időpontját nem lehet igazolni. Az is a jogbiztonság elvét sérti, hogy az egyszerű postai küldeményként feladott fizetési felszólítás kézbesítésének kockázatát a gépjárművek üzembentartói viselik.

2.10 A bíróság hivatkozott az állampolgári jogok országgyűlési biztosának AJB-6531/2010. számú ügyben készített, 2011. február 21-én kelt jelentésére is. Ebben az állampolgári jogok országgyűlési biztos – többek között – egyes biztosítók gyakorlatát vizsgálta meg a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdéseinek alkalmazása körében, különösen a felszólító levelek és a szerződés megszűnéséről szóló értesítések megküldésével kapcsolatban. A biztos intézkedéseként felkérte a KGfB szolgáltatást nyújtó biztosítókat, hogy KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése szerinti felszólító levelet, illetve a szerződés megszűnéséről szóló értesítést *címzettenként azonosítható módon* küldjék meg az ügyfeleknek.

2.11 A bíróság álláspontja szerint a szabályozás jogbiztonság elvével való összhangját megteremtendő az,

ha a jogalkotó a *kézbesítési módra* vonatkozóan alkotna szabályt. A bíróság példaként említette a csőd és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 27. § (3) bekezdését, amely úgy rendelkezik, hogy „[h]a a fizetési felszólítást a hitelező postán kívánja eljuttatni az adósnak, azt tértivevény különszolgáltatással feladott postai könyvelt küldeményként kell elküldenie.”

2.12 A bíróság szerint a KgfB. tv. hatályos szabályozása ténylegesen egy *kézbesítési vélelmet* rendel a szabályozás mögé, mely szerint a biztosítónak csak az irat megküldését kell igazolnia. Jogszabályok más esetben törvényi vélelmet vagy kifejezett eljárásrendet írnak elő akkor, amikor szükséges a címzett általi átvétel igazolása. Így tesz például a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:91. §-a, amikor a jognyilatkozatok megtételének módjáról és idejéről rendelkezik. A bíróság szerint tehát a KgfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései akkor lennének az Alaptörvény elvárásainak megfelelőek, ha az érintett iratok megküldését meghatározott kézbesítéssel, eljárásrenddel együtt írnák elő.

3. Az Alkotmánybíróság döntése

3.1 A bírói indítvány normavilágossággal kapcsolatos kifogásai tekintetében az Alkotmánybíróság a következőket hangsúlyozta:

- (i) az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság követelményét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzula tartalmazza. A jogbiztonság az államtól és elsősorban a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a jog egésze, egyes részterületei és szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára is előre láthatóak legyenek. A jogbiztonság egyik legfontosabb alapkövetelménye a jogszabályok kiszámíthatósága és az egyes jogi normák egyértelműsége {33/2014. (XI. 7.) AB határozat, Indokolás [32], 3001/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [87]};
- (ii) a szabályozás mindaddig nem sérti a normavilágosság elvét, amíg nem minősül a jogalkalmazó számára értelmezhetetlennek, illetőleg nem nyílik lehetőség a túlzottan általános megfogalmazás miatt szubjektív, önkényes jogalkalmazásra {3/2016. (II. 22.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az alkotmányértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései

annyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabályértelmezés már nem elegendő {1263/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 672–674.; 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [18]};

- (iii) az Alkotmánybíróság tehát a nem kellő pontossággal megfogalmazott jogszabályi rendelkezés esetében sem állapítja meg automatikusan a jogbiztonság sérelmét, ha a törvényi rendelkezés bizonytalansága a törvény alkalmazása során feloldható [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142.]. A 24/2013. (X. 4.) AB határozat e megállapításokat megismételve és megerősítve kiemelte azt is, hogy az Alkotmánybíróságnak a norma egyértelműségének követelményével kapcsolatos eddigi gyakorlata szerint a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni. A jogszabály-értelmezési nehézségeket általában a jogalkotói vagy jogalkalmazói jogszabály-értelmezés eszközeivel kell felszámolni [Indokolás [49], lásd összefoglalóan: 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [30]–[33]}.

3.2 A fentiek előre bocsátása után az ügy érdemében az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált ügyben a normavilágosság követelményével összefüggésbe hozható aggály nem áll fenn. A KgfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése egyértelműen szabályozza az ott írt fizetési felszólítás, illetve a szerződés megszűnéséről szóló értesítés megküldésével kapcsolatos elvárásokat. A norma tartalma az Alkotmánybíróság álláspontja szerint világos, hiszen a törvény kifejezetten a „küld” szót használja. A jogszabályból semmilyen esetben sem olvasható ki az az értelmezés, amely szerint a biztosítónak igazolnia kellene az iratok biztosított (szerződő, üzemben tartó) általi átvételét. A KgfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései szerint az ott írt *iratok megküldését és nem azok tényleges kézbesítését kell igazolni*. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a KgfB. tv. 21. § (4) bekezdése szerint a biztosító a fizetési felszólítást a *szerződő félnek*, a KgfB. tv. 21. § (5) bekezdése szerint pedig a szerződés megszűnéséről szóló értesítést az *üzemben tartónak* küldi meg igazolható formában. Eszerint az igazolt megküldés szükséges eleme az is, hogy a megküldés a törvény által előírt címzettnek történjék. Így a jogi helyzet, az iratok megküldésére vonatkozó jogszabályi előírás világos, kiszámítható és előre látható.

3.3 A KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítására irányuló bírói indítványt

tehát az Alkotmánybíróság *elutasította*, ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy az Abtv. 46. § (3) bekezdésében biztosított jogköre alapján, alkotmányos követelmény megfogalmazásával, egyben a *hatályos jog kíméletével* lehetősége van orvosolni a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései szerinti fizetési felszólítás, illetve szerződés megszűnéséről szóló értesítés megküldésével kapcsolatos jogszabályi elvárás szövegszerű megfogalmazásából levezethető azon önkényes és ezáltal az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével ellentétes eredményre vezető értelmezést, amely a *megküldés tömeges, csoportos, címzettenként el nem különíthető igazolását* is a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdései szerinti igazolható megküldésnek fogadja el.

3.4 Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdéseinek alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó *alkotmányos követelmény*, hogy az ott írt felszólítás és értesítés megküldésének egyes címzettenként, minden kétséget kizáró módon igazolhatóan kell történnie, azaz a biztosító jogszabályból fakadó kötelezettsége, hogy

- (i) a KgfB. tv. 21. § (4) bekezdése szerinti fizetési felszólítást a szerződő félnek,
- (ii) a KgfB. tv. 21. § (5) bekezdése szerinti, a szerződés megszűnéséről szóló értesítést az üzemben tartónak

egyedileg, címzettenként, minden kétséget kizáró módon igazolható formában küldje meg.

4. Az Alkotmánybíróság döntésének értékelése

4.1 Az Alkotmánybíróság aláhúzta, hogy a fenti követelmények teljesülésének vizsgálata minden esetben az egyedi ügyben eljáró bíróságok feladata. Következésként, ha adott biztosító gyakorlata, vagy egyedi ügyben választott küldemény kiküldési módja nem elégíti ki a fentiek szerinti alkotmányos követelményt, úgy ez azzal a jogkövetkezéssel járhat, hogy a felszólítás, vagy az értesítés a KGfB. tv. alkalmazásában nem minősül elküldöttnek. Díj nemfizetés esetén ez egyenesen azt jelenti, hogy a biztosító nem tett eleget megintési kötelezettségének, azaz az ügyfél díj nemfizetése nem váltja ki a KGfB szerződés megszűnésének jogkövetkezményét.

4.2 Figyelemre méltó, hogy az AB Határozathoz különvéleményt csatoló dr. Czine Ágnes alkotmánybíró szerint, az Alkotmánybíróságnak mulasztással előidézett

alaptörvény-ellenesség fennállását kellett volna megállapítania, és fel kellett volna hívnia a jogalkotót, hogy a szabályozás kiegészítésével alkosson olyan garanciális rendelkezéseket, amelyek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelően biztosítják, hogy a felszólítással, illetve az értesítéssel érintettek részére nem csak az iratok megküldését, hanem a *kézbesítését is igazolni szükséges*.

4.3 Még inkább figyelemre méltó, hogy az Alkotmánybíróság többségi álláspontja ugyan az volt, hogy bírói kezdeményezés alapján mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítására nincs lehetőség, de azt az AB Határozat mégis leszögezi, hogy a jogalkotónak lehetősége van arra, hogy jogpolitikai és a jogszabály alkalmazásával kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok alapján egyes *praktikus, célszerűségi*

szempontok figyelembevételével a KGfB. tv. 21. § (4) és (5) bekezdése szerinti iratok megküldésének szabályait – "ahogyan arra a kezdeményező bíró is utal saját megoldási javaslatai felsorolásával" – a hatályostól eltérő módon határozza meg.

4.4 Miután az Alkotmánybíróság által most megállapított alkotmányos követelmény a Felügyelet és az Ombudsman által korábban megfogalmazott jogértelmezésekhez képest új értelmezési szempontokat nem tartalmaz, kérdés, hogy a KGfB. tv. jogalkotásáért felelős tárca megfontolja-e az Alkotmánybíróság intelmeit, és "praktikus, célszerűségi szempontok figyelembevételével" módosítja-e a közeljövőben a KGfB. tv. rendelkezéseit vagy továbbra is a piacra bízta, hogy igazodik-e a Felügyelet, az Ombudsman és legújabbban az Alkotmánybíróság által megfogalmazott követelményhez.

Amennyiben a hírlevelekben bemutatott témák bármelyikéről további információkat szeretne kapni, szíveskedjen a megadott elérhetőségek valamelyikén közvetlenül kapcsolatba lépni kollégánkkal.

Dr. Molnár István
Partner, ügyvéd
T: +36 1 288 0839
F: +36 1 270 3379
E: istvan.molnar@molnarlawfirm.hu
W: www.insuranceblog.hu

A jelen hírlevélben foglalt információk és vélemények a teljesség igénye nélkül, tájékoztató jelleggel kerültek kialakításra, szükségszerűen általánosítanak és semmilyen körülmények között sem tekinthetők jogi tanácsadásnak. A hírlevél célja, hogy olyan témákra és kérdésekre világítson rá, amelyek az iroda ügyfelei számára érdekesek és hasznosak lehetnek.

© MOLNÁR & TÁRSA ÜGYVÉDI IRODA 2019